

Dass

107

+

32 31
DE
FATIS ARTIS MUSICAE
BREVIS AC SVCCINCTA

PROLVSIONO

QVA

AD DECLAMATIONES ALIQVOT A. D. VI. APR.
BENIGNE AVDIENDAS

PATRONOS ET FAVTORES

DECENTER INVITAT

M. IOANNES PETRVS MILLER

RECTOR ET COENOB. MARIENTH. SVB-PRIOR.

HELMSTADII

Formis Michaelis Güntheri Leuckart. MDCCCLIII.

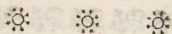

§. I.

Excellentem istam artem, vocum ac nervorum cantibus sonorumque varietate aures demulcendi humanas, quam *MUSICAM* vocamus, in summo apud veteres honore fuisse, nostrum nemo est, qui prorsus ignoret. Non enim modo ipsos deos illa impensius delectari statuebant; verum etiam in ea excellere, in summorum hominum laudibus ponebant. Illos vero, qui litteris vacarent, sine turpitudine quadam expertes esse hujus artis posse negabant, quam scilicet non solum inter *septem* illas, quas vocant, *liberales artes* referrent; *) sed, quod majus adhuc est, omnem reliquarum scientiarum complexum & caput quoddam arbitrentur esse, ut bene hoc, qui multa alia egregie, ad *Tuscul. Quaest. Cic. I.* observavit *MURETVS*. Vnde illud est, quod nemo olim eruditus atque elegans haberetur, nisi Musicae operam dedisset, vocarentque Graeci inprimis, hominem rudem & agrestem *ἀμύσων*, ut est apud *QUINCTILIANVM*. **) Quare, quum & nostri juvenes idoneo sub magistro severiora studia suavioribus his Musis temperent, & in magna ubique sint existimatione praestantes in arte sua Musici: operae me pretium facturum existimavi, quod si succincta historiae Musices enarratione actui nostro jam quidem praecinerem.

*) *GRAM* loquitur, *DIA* vera docet, *RETH* verba colorat, *MVS* canit, *AR* numerat, *GEO* ponderat, *AST* colit astra.

**) *Aeschines* adv. *Timarchum*, καὶ γὰρ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς ἀμύσων τις ἔστω καὶ ἀπαιδευτος ἐν θρωπῶς ἐστίν. v. rel. testim. in *den Ausz. aus Disput.* ad ann. 1751. p. 490. f.

§. II. Natales divinae artis nihil est, quod longius repetamus. Facile enim in LVCRETII sententiam descendemus, qui, homines oscinum cantus, quibus in silvis & agris mire delectabantur, humanae vocis modulatione imitatos fuisse existimat. Mox vero metalla tractantes jam fortius jam lenius pulsata modo acutiorum, modo obtusiorum sonum excitari, quibus patulae erant aures, haud difficulter animadvertent. At, avium vocis miras vicissitudines, suavissimasque illas cum intentiones tum remissiones delicatasque imprimis sonorum flexiones aeris tinnitu aliquantulum exprimere & aequare, id vero excitatoris & facti ad imitandum ingenii labor & exercitatio erat. Celebre igitur ab hac aurium & ingenii subtilitate nomen in ipsis sacris libris sortitus est IVEBAL Gen. IV. 21. In poeticis vero fabulis illi ipsi homines, quorum ingenii difficillimarum utilissimarumque rerum inventio tribuitur, artis hujus auctores fuisse traduntur. Dicitur enim APOLLO, ipse Musarum praefes, cum boves Admeti Regis pasceret, solitudinis & agrestis operae molestias leniturus, *citharam* invenisse; quam cum paullo post incredibili suavitate MINERVA tractaret, *τῆς Μουσῆς* cognomen sortita est. Prima etiam *tibiarum* usum excogitasse fertur; abjecisse autem mox iterum, quod in aquis ad foeditatem usque inflatas suas buccas vidisset. AMPHIONI inventae Musices laudem PLINIVS major tribuit. Alii aliis, ut quisque impensius cuidam antiquitatis heroi favet.

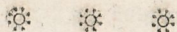
*) Conferendi hic, quibus vacat, sunt MARCI MEIBOMII *auctores antiquae Musicae graec. lat.* Amstel. 1652. & quos laudat STOLLIVS in *der Hist. d. Gel. P. I. C. I. §. XXII.*

§. III. Sed ea omnia, quae de rerum inventoribus traduntur, ita sunt involuta poetarum fabulis, ut fere pigeat, hisce in nebulis lucem aucupari. Mittamus ergo haec & veriora consectemur. Quid vero credibilis est, quam simplicissimam hanc artem antiquissimis temporibus fuisse. Solent enim artes, ut rivi, a tenuibus prin-

principiis, ipso cursu augeri & quum latius serpere incipiunt, & magnas accipere aquarum accessiones, & laetius sese in plures agrorum partes diffundere. Credibile itaque est, primos Symphonicos nervis suis ac tibiis tres aut quatuor, sensim vero plures voces expressisse; additas deinceps exercitatione & studio artificum fuisse duplicatos & suavi discrepantia numerorum concordos sonos. Quid enim aliud sibi volunt quinque species harmoniarum, quas MACROBIUS *commentario in Somnium Scipionis* commemorat; scilicet *διὰ τεσσάρων, διὰ πέντε, διὰ πασῶν, διὰ πασῶν καὶ διὰ πέντε, δις διὰ πασῶν καὶ ἅπαντ' ὀκτώ*. Exfertis autem verbis BOETIUS L. de Musica docet, antiquitus harmonicam rationem heptachordo tantum constituisse i. e. septem fidibus, quarum ima *ὑπάτη* dicebatur, summa *νήτη*. Adjecta deinceps *τῆ μέση*, duplicatisque chordis ad XV. tandem voces bonis avibus fuit perventum. Ex qua effecta est harmonia illa *διὰ πασῶν per omnes*, quam ERASMVVS in *Chiliadibus* erudite explicat. *)

*) Explicabimus haec verbis b. DES VIGNOLES *dans ses Remarques sur la Musique des Anciens*, v. la Biblioth. Germ. nouv. T. X. p. 132 f. Ita vero ille p. 144. rem tradit: „Les premiers Instrumens des Grecs étoient nommés *Tétracordes*, parce qu'ils étoient composés de quatre cordes, dont la première & la dernière, toujours *fixes*, formoient un *Quarte*: comme *Si, Mi, & Mi, La*; ou B. E. & E. A. de nos *Clavecins*. Les deux Cordes du milieu étoient différemment disposées, suivant leurs trois *Genres* de Musique, qu'ils appelloient *Diatonique, Chromatique & Enharmonique*. Dans le Genre *Diatonique* il y avoit un *Demi-ton*, seulement, entre la première & la seconde corde, & un ton entier entre la seconde & la troisième; de même qu'entre la troisième & la quatrième. Dans le *Chromatique*, ils mettoient deux *Demi-tous* de suite; & une *Tierce mineure*, qui vaut un *Ton* & demi *cet*. Addiderunt deinceps *octavam*, *τὴν προσλαμβανομένην (A)* & *octavam alteram* vocem, ut melius aequarent vocem humanam.

§. IV. Haereamus vero paullulum adhuc in hoc loco, quamquam pauci sint, quos juvet in eo morari. Cognoscamus pau-

cis de *modis* veterum, quos *τέρας* Graeci vocant. Sunt autem finiente ARISTOTELE illi νόμοι, καὶ οὗς τιν' ἔδοξε. Vetus auctor apud Fabrum in Thefauro definit MODVM, quod sit *lex quaedam & ordo vocalium intervallorum & differentia: vel ut Aristoxenus definit, non utcumque compositum vocalium temporum intervallum.* Habent ergo aliquid commune cum canendi apud nos normis, quas *Melodias* sive *Gesangweisen* vulgo appellamus, quamquam potius ad universam Musicae rationem pertinere modos ex dicendis patebit. Graecarum autem civitatum suum una fere quaeque habebat *modum*, quia haud dubie genio civium & moribus unus altero erat attemperatior; aut quod probabilius est, nata fuit haec proporum varietas ex istis Graecorum inter se de sua cujusque artis praestantia certaminibus. Quae quidem nemo mirabitur in ea gente, in qua cuicumque, ut ingenio aut corporis agilitate ceteris maxime antecellebat, ita amplissimi honores publice decernebantur. Fuit autem primus modus harmoniae is, quem *Dorium* appellant, *Phrygius* alter, *Lydius* tertius. Qui, cum inter se a prudentibus artificibus sagaci temperatione miscerentur, alii orti sunt, misti nimirum generis illi. De *Dorio* non satis constat inter viros eruditos, qualis is fuerit. Moderatorem ac delicatorem fuisse SVIDAS ex incerto auctore refert. In omnia alia abit APVLEIUS, qui *Florid.* L. I. inquit, Phrygiam musicam ad religiosam pietatem inflammasse mentes, Doriam belli & ferociae impetu quodam animos corripuisse. LUCIANVS vero in *Harmonide* explicat rem aliter: *ἐκείνης ἀρμονίας διαφύλαττεν τὸ ἴδιον, τῆς Φρυγίης τὸ ἐνδεον, τῆς Λυδίας τὸ βαρυχρὸν, τῆς Δωρῆς τὸ σεμνόν, τῆς Ἰωνικῆς τὸ γλαύφυρον* id est, ut Erasimus reddit: *Unius cujusque harmoniae servare proprietatem, Phrygiae divinum impetum, Lydiae bacchanalem furorem, sive licentiam, Doricae severitatem, Ionicae jucunditatem.* DION vicissim in Commentar. de regno tradit, Alexandrum

xandrum M. accendi ad bellum solere ab Timotheo Musico, Dorium incinente, cui videlicet ATHENAEVS τὸ ἀνδράδες, καὶ τὸ μεγαλορεπές, καὶ τὸ σφόδρον, i. e. severitatem, majestatem ac vehementiam tribuit.

§. V. Videtis Lectores, ipsorum veterum in obscura re discrepantes sententias, sed quas facile est ad jucundam ἀρμονίαν reducere. Proponam sententiam, meam illam quidem, sed a qua nemo temere, nisi veterum Musicorum aliquis, me retraxerit. Proponam, non enim de salute, sed de modis tantum Graeciae musicis certatur. Varias sunt, ut facierum formae, ita animorum naturae. Ille leni oratione & soni modulatione flectitur: tenerum enim aliquid & molle habet ejus animus, qui vel aliqua artis scintillula sponte liquefeit: Durior alter est nec nisi impetu & quasi torrente abripi se patitur. Alia vi flectitur astutus Ulysies, alia filius Telemachus alia denique timor ille Phrygium, decus & tutela Pelasgi, Achilles. Videmus hunc exultare laetitia & in risu & jocos effundi, si vilis vinum biberit; alium contra, haustis calicibus de generosiori tranquillum, nec quidquam neque de gravitate morum neque de tristitia remittentem. Deinde, ut tempora ferunt & fortunae conditio, ita jam fortius, jam lenius incitatur atque, ut sumus homines nostri haud raro dissimillimi, facile quacunque re modo ad laetitiam, modo ad moerorem, jam ad languorem, jam ad res fortiter acriterque suscipiendas impellimur.

§. VI. Iam, nisi grave est, varias terras mente peragrabimus, et quae in illis Musicae fortuna fuerit, in tabula quasi cognoscemus. Apud *Judaeos* in summo pretio musicam artem fuisse, ex pluribus S. codicis locis patet. Tribuendum est iis id laudis, quod soli intellexisse videantur, cui usui excellens haec & in concitandis animi motibus mirifica ars suo jure debeat destinari. Adhibuerunt enim illam in sacris publicis mentemque
ad

ad tanti Numinis majestatem alacriori impetu colendam divinis carminibus & aptis modulationibus inflammabant. 1 Chron. XVII. 41. Pf. LXXXI. 3-5. CL. 1. Numquam tamén laetiori fortuna usá esse in sacra hac DEO gente Musica videtur, quam Davide et Salomone ad gubernacula sedentibus. Ille enim non modo carmina divino afflatu fusa cantoribus suppeditabat, sed ipse fidium excellens artifex regum exemplum omnibus ad majora in arte tentanda praeibat. Denique ordines Symphonicorum ex Levitarum familia sapienter instituebat. 1 Chron. XXIV. 5.

§. VII. De *Aegyptiis* quid statuam, non liquet. Sunt enim non contemnendi testes, qui nullum eos locum Musicae apud se fecisse, perhibent. Ex eorum numero est DIODORVS SICUVS, accuratus rerum veterum scriptor. Hic enim L. I. Bibl. Hist. c. 81. asserit, Aegyptios Musicam non solum inutilem, sed etiam noxiam duxisse, tamquam virorum animos effeminantem. Huic vero contraria est CLEMENTIS ALEXANDRINI auctoritas, qui *Strom.* L. VI. in sacris Aegyptiorum adhibitam fuisse eam docet. Suspicio igitur *Diodorum* de usu cantus & fidium in civilibus privatisque conventibus populi id intelligere. Quod si ita est, habes rationem in promptu. Severe enim & religiose Aegyptiorum sacerdotes cavebant, ne quid, quod ad numinis cultum pertineret, ad profanos quotidianosque usus temere transferretur. Hac enim cura providebant, ut & sacra & ministri eorum sancte ab omnibus colerentur, quum alias universa Aegyptiorum superstitio ita esset absurda, ut hospites, & Romani maxime, false nata ipsorum in hortis numina riderent. Forte nec haec ratio omnino negligetur, quam CLERICVS *) pro Musicae inter Aegyptios honore adfert, quod scilicet ipsi Aegyptii Musicam artem a *Thoyr*, Osiridis amico, excogitatum ajunt.

*) in Comment. ad Genes. IV. 21.

§. VIII. De *Graecis*, quibus nemo felicius de arte Musica est meritus, supra jam (§. III. & IV.) exposuimus. Iam vero quaedam post aliorum messem colligemus, quae non omnino abjicienda videbantur. In Graecia igitur, quae gloria, quae doctrina & variis artibus, imperii etiam & bellica laude floruit, quanta in veneratione fuerit Musica vel exinde jam testatum est, quod Apollo, ipse Musarum praefes, & ex his Terpsichore Polymniaque praeesse ei putarentur. Docet vero etiam clavis verbi CICERO *) qui ipse in Graecia, bonarum illa mentium illustri ea aetate officina, aliquamdiu versatus est. *Summam*, inquit, *eruditionem Graeci sitam censebant in nervorum vocumque canribus. Igitur Epaminondas, princeps, meo iudicio, Graeciae, fidibus praeclare cecinisse dicitur: Themistoclesque aliquot ante annos, cum in epulis recusasset lyram, habitus est indoctior. Ergo in Graecia Musici floruerunt, discabantque id omnes, nec qui nesciebat, satis excultus doctrina putabatur.* Hinc summi eorum heroes, qui vel litterarum, vel bellicae virtutis gloria valuerunt, huic quoque elegantiori & blandiori vitae condimento operam dedisse leguntur. Commemoraturque vocis & fidium egregie tractandarum scientia in virtutibus Socratis, Platonis atque Pythagorae, **) quorum utrumque ad animum molliendum moresque concinnius formandos musicam discordantem harmoniam attemperasse perquam ingeniose, scimus. Herculem vero atque Achillem horribiles armorum factorumque suorum strepitus humaniori hac exercitatione mitigasse accepimus. Reliquis imprimis Graeciae civitatibus Locrenses enitiuisse ferunt. Quamquam STRABO L. VI. & CLEM. ALEXANDRINVS in *protrept.* pudoris frena illorum carmina & modos laxasse & ad libidines morumque licentiam, impulisse molles animos queruntur. Salthim male audire feminas Locrenses a virtute notum est.

*) CIC. *Tusc. Quaest.* L. I. c. 2. p. 1142. ed. Gron. conf. CORNEL. NEP. *praef. IX. Progr.*

§. I. Mos scilicet fuit, teste QVINCTILIANO, in Graecia, ut in convitiis post coenam circumferretur lyra, quam Themistocles recusavit.

***) Quem nonnulli Musicam in artem redegit tradunt. Perperam sane. Homeri enim auctoritas repugnat. v. tamen IAMBlich. de *vita Pythag.* c. XXVI. p. 96. cum notis Kusteri &, qui omnium est instar BRVCKERVM in *Instit. Hist. phil.* p. m. 192. Ceterum, Periclis aetate universam Graeciam Musicorum vocibus perfenuisse, & in Oedeo maxime, auctor est PLVTARCHVS in *vita Periclis*.

§. IX. Transmittamus in *Italiam*, alterum fugientium ex Graecia bonarum artium domicilium. Accepta quidem fuit Musica a Romanis, verum non ita benigne & liberaliter, atque quidem a prioribus dominis & scientiarum omnium tutoribus, Graecis. Vel pueris enim in trivio notum est, Romanorum moribus abfuisse eam a Principis persona. *) Quam minus mirabitur togatae gentis severitatem, qui cogitaverit, eam inter bella & armorum strepitus haec omnia studia tamquam infesta Romanae virtuti abhorruisse, quique Quirites severiori gravitati, constantiae animique magnitudini unice studuisse meminerit. Qui vero in hanc laudem tanta contentione incumbunt, hos necesse est, Musicam, in qua molle quid & effeminatum inesse putabant, abjecisse. Sunt tamen exempla summorum virorum, quae doceant, nulla lege vetita fuisse Musices studia, neque eo usque valuisse consuetudinem, ut nulli hac uti liberaliori mentis relaxatione licuerit. Laudat enim ut bonos Musicos ALEXANDER ab ALEXANDRO **) App. Claudium, Gabinium, M. Caecilium & Licinium Crassum, viros clarissimos. Et, quid alias auctoritates quaerimus, quum QVINCTILIANO ***) quivis facile fidem adhibebit, Romanos olim cum Musica in gratiam rediisse, testanti. Neque CICERO ****) gravis alioquin Romanae gravitatis arbiter, reperit, quod in hac arte vituperet, nisi petulans illud & molle in ludis publicis genus.

*) CORNEL. NEP. praef. §. I. SVETON. in *Ner.* c. XX. MACROB. *Satur.* II. 10.

**) *Gen. dier.* L. II. c. 25.

***) L. I. c. 10. *Claros nomine sapientiae*, inquit, *viros, nemo dubitaverit*

verit studiosos Musicos fuisse. Veterum Romanorum epulis fides ac tibiae adhibere, moris fuit.

***), L. II. de Leg. c. 15. TACITVS vero histriones pulsos Italia Caesare imp. ait *Ann.* IV. 14.

§. X. Notabilis maxime est ille *Horatii* Od. L. IV. I. v. 22. XV. 30. locus, quem adeo DES VIGNOLES eruditissima disputatione explanavit in *Bibl. Germ. Nouv.* T. X. p. 133. & T. XI. p. 285.

-- *Lyraeque & Bercyntbiae*

Delectabere tibiae

Mistis carminibus, non sine fistula, Et item alter:

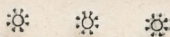
Lydis remisso carmine tibiis.

§. XI. Apud majores nostros, Germanos ad animos virtute inflammandos, ut decebat gentem ipsis Romanis bellica laude formidabilem, Musica fuit adhibita. Transferibam ex TACITO *) locum: *Fuisse apud eos & Herculem memorant primumque omnium fortium virorum. Ituri in praelia canunt. Sunt illis haec quoque carmina, quorum relatu, quem baritum vocant, accendunt animos, futuraeque pugnae fortunam ipso cantu augurantur; terrent enim, trepidantve, prout sonuit acies: nec tam voces illae, quam virtutis concentus videntur. Affectatur praecipue asperitas soni, & fractum murmur, objectis ad os scutis, quo plenior & gravior vox repercussu intumescat.* rel. Ah! heus tu, ad Musicam hos Martis strepitus & boatus refers, inquiet nonnulli, quos ne Cyclopes quidem, malleorum pulsationibus adfueti, facile ferrent, tantum abest, ut delicatae Musarum aures? Agnosco errorem. Druidas igitur heroum suorum facta cantantes audiant, aut suaviores his adhuc, symphoniacos Bardos. **)

*) L. de Mor. Germ. c. III. §. 1. 2. 3.

**) c. 1. c. II. §. 3. ubi historiam *der Meistersaenger* Cl. VETTERVS illustrat.

§. XII. In Christianorum conventibus religiosum Musicae usum inde a primis temporibus fuisse, ipse S. PAVLVS bis testatur, scil. Eph. V. 8. & Coloss. III. 19. Et qui fieri poterat, ut non in sum-

mo pretio habita fuerit illius artis honesta voluptas, qua ipsae ca-
 tissimae caelitem mentes in ista divinarum deliciarum affluentia
 delectari mire credebantur. Apoc. V. 9. XIV. 3. Docet tamen
 clarius adhuc IUSTINVS MARTYR, in Orat. ad Anton. Pium. *Gra-
 tos nos illi, inquit, exhibentes rationalesque pompas et hymnos ce-
 lebramus atque decantamus.* Nihil quidem hic de Graecorum
 modis, nihil de organis, nihil de arte, memoratur. At quis dubi-
 tet, quum omnia εὐχημόνας in fidelium coetibus peragi sueve-
 runt; quum CHRISTI fideles mores patrios, qua puri a super-
 stitione erant, et publica instituta non spernerent; quum non
 omnino omnem externam pompam in sacris abjicerent: &
 quod primo loco poni a me debuisset, quum Iudaica instituta
 (quod post cl. VITRINGA neminem negaturum esse arbitror) in
 sacris suis publicis imitarentur, quis inquam, dubitet, decore &
 scienter eos laudes DEI & Servatoris cecinisse. Imo docet BA-
 RONIVS ex *Clem. Alex. & Basilio* (ad A. C. 60. p. 490. ed. Rom.)
 Choros, sibi mutuo respondentes & Cantores fuisse institutos,
 & de instrumentis quoque symphonicis atque de aliis circa
 Musicam legibus plura memoratu non indigna adfert, quae in-
 vitus omitto. Immo vero in Romana postea ecclesia, ut sunt
 Itali facti ad musicas suavitates, eo evecta est artis veneratio,
 ut, dum cultus sacri pars princeps quaedam haberi inciperet, in
 theatralem fere pompam transfiret. Arcessivit jam CAROLVS M.
 ex Italia Musicos ea aetate celeberrimos, ut Monachus Engo-
 lismensis docet. *) In nostro coetu abjectis iis, quae turbare
 mentes rei divinae vacantes possent, nervorum vocumque arti-
 tantum loci datur, quantum habet virtutis, ad ferendos subli-
 me cum leni quadam vi animos eosque divinarum deliciarum
 gustu quodam demulcendos. Cantantur igitur carmina, qui-
 bus magnifice & decore laudes divinas celebramus. Volent
 tamen forte mecum cordati omnes, artificiosa ista revivisceret
 simplicitas, quae sub ERNESTO PIO in Ducatu Gothano agros in
 Ar-

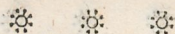
Arcadicos campos mutavit, templa vero in jucundissima divinarum laudum domicilia. **)

*) In vita Caroli ad a. 387. postquam ludicram cantorum Romanorum & Francorum digladiationes jucunde narraverat, *Correcti ergo sunt*, inquit, *Antiphonarii Francorum*, quos unusquisque Francorum pro arbitrio suo vitiaverat addens vel minuens, & omnes Franciae Cantores didicerunt notam Romanam, quam nunc vocant notam Franciscam. - - - *Similiter erudierunt Romani Cantores supradicti cantores Francorum in arte organandi, & Dominus REX CAROLVS iterum a Roma artis Grammaticae & computatoriae magistros secum adduxit in Franciam, & ubique studium litterarum expandere iussit. NB. Ante ipsum enim Dom. CAR. R. in Gallia nullum fuerat studium liberalium artium.*

**) Dans les Temples des plus petits villages on chantoit les Pseaumes avec tant de Mélodie, qu'elle égaloit celle de villes les plus peuplées. v. *La vie d'Ernest le Pieux par Mr. Teiffier p. 28.*

§. XIII. Quaeenam Musices fortuna inter Italos, Gallos et Germanos nostros patrum & nostra aetate sit, longum nimis esset ordine percensere. Nemo est, qui ignoret, amplissimam illam ubique fere esse, lautissimisque conditionibus summos in hac arte magistros in aulas principesque urbes arcessi. Ut adeo non sit, quod valde miremur, certatim omnes ad summum, quod quidem datur, fastigium artem suam, ut quisque ingenio excellit ac industria, evehere studere. Nec invident Terpsichorae hanc felicitatem sorores Musae; relaxationes potius & honestissimas oblectationes ab ea petunt, & dum remissiores sunt, laborum mole depressi suaviter ad fidium nervorumque dulciores strepitus conquiescunt. Floreat itaque in ipsis Principum palatiis Musica, nec unquam desideret Leopoldos aut Ludovicos. Immo floreat nostro etiam bono, qui in umbraculis nostris nostros DEI optimorumque Principum laudes pia arte cantare docemus.

§. XIV. Diximus huc usque de summa artis musicae apud cultiores gentes aestimatione. Restat, ut de inimicis & obrectatoribus pauca dicamus. Neque enim juvat, eam artem longam

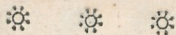
ga oratione defendere, quae a se ipsa satis est armis instructa, ut facile victura sit, si vocata in jus audiatur. Memoriae proditum est, SOPHOCLEM a filiis de neglecta re familiari in iudicium vocatum fuisse: tum ab insipientia semet purgaturum eam fabulam, quam proxime scripserat, *Oedipum Coloneum* iudicibus recitasse, quaesisseque, num illud carmen desipientis videretur. Quo recitato, sententiis iudicum esse liberatum. Idem futurum arbitror, quodsi Musica sententiam dicere coram cordatis arbitris jubeatur. Quotquot enim illam ut illiberalem & improbam artem contemserunt, homines fere fuerunt natura difficiles & morosi, qui omnem sensuum oblectationem ut turpem & in se malam damnarunt. Fuerunt ergo Cynici; fuit Antisthenes, fuit Seneca, Stoicus philosophus. Illorum mordacitatem non est, quod multum moremur. Hic vero, ut gravis est multis in rebus et sapiens, ita in hoc loco plane ridiculus est, et ad nefcio quem fastum delapsus. *Quid illi, inquit (L. I. de brev. vitae c. 12. p. m. 569.) qui in componendis, audiendis, discendis canticis occupati sunt, dum vocem, cujus rectum cursum natura & optimum et simplicissimum fecit, inflexu modulationis ineptissime torquent: quorum, cum ad res serias, saepe et tristes, adhibiti sunt, exauditur tacita modulatio.* Quenam ista tandem est Natura, quam ut Deum sequitur Zenonis discipulus? Num inertis otii, num rusticitatis magistra & commendatrix? Cur tu ipse, bone Seneca, sermonis flexiones & lepores magis quam simplicem orationem sectatus fuisti in tuis libris?

§. XV. Quanto igitur sapientius philosophati sunt, qui abusus & hominum vitia ab arte removenda, ipsam vero servandam, tamquam miserae hujus vitae quoddam condimentum pronunciarunt. Damnat, ut sapientem & probum hominem decet, CICERO & QUINCTILIANVS histronum licentiam, qui ad lascivos petulantesque ritus movendos vocum tibarumque suavitatibus ea jam, ut nostra pro dolor etiam, aetate turpissime abutebantur. Audiamus utrumque: Ille L. de leg. c. 15. ed. Gr. p. 1299. inquit: *Iam ludii publici- sunt*
cor-

corporum certationes: -- cavea, cantu, voce ac fidibus & tibiis; dummodo ea moderata sint, (qui licet) ut lege praescribitur. Assentior enim Platoni, nihil tam facile in animos teneros, atque molles influere, quam varios canendi sonos. Quorum dici vix potest, quanta sit vis in utramque partem. Namque & incitat languentes, & languescit excitatos, & tum remittit animos, tum contrahit: crotatumque hoc multarum in Graecia interfuit, antiquum vocum servare modum; quarum mores lapsi ad molliem, pariter sunt immutati cum cantibus, aut hac dulcedine, corruptelaque depravati, ut quidam putant; aut cum severitas eorum ob alia vitia cecidisset, tum fuit in auribus animisque mutatis etiam huic mutationi locus. Longum locum integrum volui apponere, quum totam litem absolvere & utramque quaestionis paginam facere videretur. Iungamus TULLIO alterum Romanae sapientiae decus FABIVM. Is vero L. I. c. 10. inquit: *Ut manifestum fiat, quae mihi & quatenus Musicae placeat; apertius profitendum puto, non hanc a me praecipere, quae nunc in senis effeminata & impudicis modis facta, non ex parte minima, si quid in nobis virilis roboris manebat, excidit: sed qua laudes fortium canebantur, quaque & ipsi fortes canebant.*

§. XVI. Bis igitur peccat, qui Musica turpiter abutitur. Primum, quod acceptissimum caeli munus in pestem animorum mutat; deinde, quod vitia lenocinio quodam ingenii & artis commendat. Pulcre hinc & jucunde PHERECRATES apud Plutarchum L. de Musica, introducit Musicam, mulieris forma toto corpore verberibus pessime deformatae Iustitiam autem quaerentem, quae sit illa tantae foeditatis causa: tum miseram mulierculam facit respondentem, carmina in accusationem eorum, qui candorem illum suum pristinum & cum suavitate maiestatem conjunctam chromaticis modulis foede corruerint. Adfert etiam BARONIVS quem dixi, loco severas Christianorum leges in eos latas, qui Christianam istam castitatem Musicae quadam luxuria dissolutis modis impudenter depravarunt.

§. XVII. Quodsi ergo artificum vitia perversumque multorum usum ab ipsa arte reseceamus, innocens a quovis aequo pronuntiabitur; quique migrare hinc eam jubent, & nescio, quo locorum miseram abire, parum cogitant, quam dure in nos statuunt, quibus ad reficiendos ex continuis curis & laboribus animos nostros hoc dedit DEVS pro sua in nos indulgentia remedii, ut ad placidos nervorum tremores quidquid molestiarum oblatum est, id honesta fidium voluptate deliniti obliviscamur, nostraque sollicitudines liberali carmine, magica quadam vi feliciter dispellamus. Equidem si regius olim ille artifex divina arte malum genium, Sau-

Saulem misere divexantem, fugavit; si Orpheus atque Limos ipsas bestias lyra ita demulserunt, ut abjecta feritate hominum instar blandiores mores induerint; animos autem faxis duriores adeo emolliverunt, ut agrestes mores in jucundos elegantesque opinione citius mutarint: quid non in iis mentibus effecturam illam esse censebimus, quos liberalior vita & humanitatis studia dudum perpoliverunt. Tanto autem melior eorum artificum ars erit habenda, quanto majori religione virtutem tantummodo verumque decus honesta suavitate commendare juvenibus maxime, annitentur. Memoriae proditum est, cum in celebrato Sirenum cantu Iason & socii ad interitum pertraherentur: unum eos ex his faucibus eripuisse ORPHEVM; quippe qui asfidens in puppi fidesque blandis impellens digitis tanta aures animosque omnium voluptate complevit, ut nemo esset de navigantibus, qui Sirenum cantus curaret.

Ut vero olim epulis apud Romanos teste Tullio, praecinere fides: ita animorum illi & bonae frugis convivio, quod in Schola instituetur nostra, praeludere quasi hac disputatione voluimus. Examine enim DEO bene juvante, more solemnique pridie peracto, ab hora IX. hoc ordine dicturi sunt sequentes ex prima Classe juvenes, ingenuis studiis & moribus insigniter ornati: quorum tres posteriores non sine amoris nostri tenerioris signis & absolutae omnibus numeris felicitatis voto ex sinu nostri complexu nostro dimittimus, altiorumque disciplinarum in ALMA IVLIA CAROLINA celeberrimis summisque doctoribus ut vere nostros, de meliori enixius commendamus. Scilicet

JU. GER. TOPP, *Cellenfis* ex limitibus sentientium organorum corporis nostri demonstrabit divinam erga nos bonitatem. *or. germ.*

JO. FR. DRUDEN, *Magdeb.* de instituendi juvenilem aetatem apud veteres ratione *Latine* exponet.

JO. PE. KUHLMAYER, *Helmst. Serm. Germ.* incredibilem Musices vim & laudes praedicabit.

PHIL. GE. EL. LICHTENSTEIN, *Wolfenb.* de conjungenda cum humanitatis litteris morum elegantia *vernac.* lingua disseret.

Meum est, vos, bonarum litterarum Fautores & Ornamenta intensius rogare, ut singularem benevolentiam, qua deesse bono nemini soletis, in audiendo etiam adolescentibus nostris ad majora iturus excitandisque humaniter impertire velitis. Dab. Helmstadii a. d. iv. Aprilis

A. O. R. S., MDCCLIV.

00 A 6427

ULB Halle
002 927 292

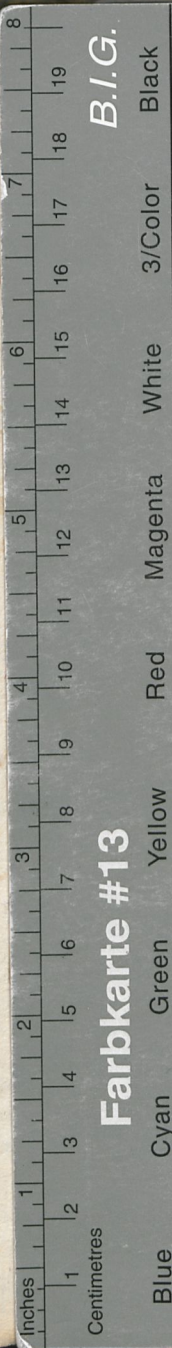
3

0018

R

B.I.G.

Farbkarte #13

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

32 31

DE
ARTIS MUSICAE
VIS AC SVCCINCTA

PROLVVSIO
QVA
ATIONES ALIQVOT A. D. VI. APR.
BENIGNE AVDIENDAS
NOS ET FAVTORES
DECENTER INVITAT
NES PETRVS MILLER
ET COENOB. MARIENTH. SVB-PRIOR.

HELMSTADII
maelis Güntheri Leuckart. MDCC LIII.

